

اقسام قضیه حملی (۲ از ۲)

قضیه‌ی حملی:

۱- قضیه‌ی شخصی: موضوع قضیه مفهوم جزئی است.

۲- قضیه‌ی محصوره: موضوع قضیه، مفهومی کلی است.

قضیه‌ی محصوره:

۱- موجبه‌ی کلیه: سور کلی + نسبت موجبه؛ هر الف ب است.

۲- موجبه‌ی جزئی: سور جزئی + نسبت موجبه؛ بعضی الف ب است.

۳- سالبه‌ی کلیه: سور کلی + نسبت سالبه؛ هیچ الف ب نیست.

۴- سالبه‌ی جزئی: سور جزئی + نسبت سالبه؛ بعضی الف ب نیست.

چند نکته‌ی سطح بالاتر

۱. اگر سور «هر» با نسبت «سالبه» بیاید با دو قضیه‌ی جزئی مواجه هستیم نه یک قضیه‌ی کلی، مانند هر دانش آموزی نامنظم نیست یعنی برخی دانش آموزان نامنظم نیستند و برخی دانش آموزان نامنظم هستند.

منطق

اگر سور «هر» با نسبت «موجب» بیاید و یا سور «هیچ» با نسبت «سالبه» بیاید با قضایای کلی مواجه هستیم، مانند: «هر الف ب است» و «هیچ الف ب نیست».

در نتیجه: قضایایی همچون «هر گردی گردو نیست» جزئی محسوب می شوند نه کلی.

۲- جزئی و کلی بودن «سور قضیه» مربوط به مصادیق موضوع است. ← بر این اساس قضایای محصوره به قضیه ی جزئی و کلیه تقسیم می شوند.

- جزئی و کلی بودن «موضوع قضیه» مربوط به مفهوم موضوع است. ← بر این اساس قضایای حملی به دو دسته ی شخصی و محصوره تقسیم می شوند.

موضوع قضیه جزئی باشد: قضیه شخصی است. کلی باشد: قضیه محصوره است.

مدرسه مجازی آینو

منطق

سور قضیه‌ی محصوره:

بعضی باشد: قضیه جزئیه است.

هر یا هیچ باشد: قضیه کلیه است.

نکته: این دو جزئی و کلی تنها در لفظ اشتراک دارند. (مشترک لفظی هستند)

۳- اگر محمول قضیه‌ی ای عدد باشد ← آن قضیه شخصی خواهد بود. مانند: شهدای شهر اصفهان ۲ هزار نفر هستند.

۴- اگر موضوع قضیه‌ی ای ضمیر باشد (چه محذوف باشد و چه ذکر شده باشد)، آن قضیه شخصی است.

مانند: « او انسان راستگویی است. » ، « همه عمر بردارم سر از این خمار مستی » ← موضوع ضمیر محذوف « من » است و قضیه‌ی شخصی محسوب می‌شود.

۵- گاهی به جای سورهای « هر » و « هیچ » و « بعضی » ، از سورهایی که در زبان روزمره به کار می‌رود استفاده می‌شود که باید آن‌ها را به یکی از دو سور کلی یا جزئی تبدیل کنیم.

اکثر دانش آموزان تکالیف را انجام داده‌اند ← بعضی از دانش آموزان تکالیف را انجام داده‌اند.

حتی یک نفر هم نیامد. ← هیچ کس نیامد.

۱- تساوی: دو قضیه ی موجبہ ی کلیہ و دو قضیه ی موجبہ ی جزئیہ؛

مانند: هر مثلث سه ضلعی است / هر سه ضلعی مثلث است / بعضی مثلث ها سه ضلعی هستند / بعضی مثلث ها سه ضلعی نیستند.

۲- تباین: دو قضیه ی سالبه ی کلیہ و دو قضیه ی سالبه ی جزئیہ؛

مانند: هیچ اسبی شتر نیست / هیچ شتری اسب نیست / بعضی اسب ها شتر نیستند / بعضی شترها اسب نیستند.

مدرسه مجازی آینو